

Buzás István 80 éves

Buzás István 80 éves. Meglepő, de így van. Az ő esetében számos jelző, tényező, elismerés, vagy akár ellenvélemény is formálódhat, de a kora valahogyan sosem volt kérdéses.

1942-ben született. A Szegedi József Attila Tudományegyetemen folytatott kémiai tanulmányokat és szerzett diplomát 1967-ben. Tudományos pályafutása töretlenül folytatódott. Már 1968-ban egyetemi doktori címet kapott alma materében. 1987-ben védte meg kandidátusi értekezését a Magyar Tudományos Akadémián, 2004-ben a Debreceni Egyetem habilitált doktora lett.

Munkahelyei, megbízatásai egész szakmai élete az agrokémiához és a környezettudományokhoz kapcsolódtak. Első munkahelye a Szarvasi Öntözési Kutató Intézet volt, ahol tudományos munkatársként folytatott kutatásokat 1967 és 1976 között. Ezt követően 1976 és 1981 között a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium Növényvédelmi és Agrokémiai Központ (MÉM-NAK) munkatársa, főosztályvezetője, majd agrokémiai igazgatóhelyettese volt. Következő állomása a Magyar Tudományos Akadémia Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézete (TAKI) volt, ahol egy évtizeden át (1981–1991) dolgozott kutatói, illetve igazgatóhelyettesi stallumban. A rendszerváltást követően a cukoriparban vállalt állást (1991–2000). Előbb a Szolnoki Cukorgyár mezőgazdasági igazgatója, majd az Agrana mezőgazdasági igazgatóhelyetteseként gyakorlati, szakmai irányítói munkakörökben dolgozott. 2001 és 2008 között a Kecskeméti Főiskola (KFK) Környezettudományi Intézetének igazgatója volt.

Szakmai, tudományos munkássága meghatározó az agrokémiai és környezettudományok terén. Már 1975-ben Akadémiai Díjat kapott egy pályamunkájáért. Szerzője volt a „Műtrágyázási irányelvek és üzemi számítási módszer” c., 1978-tól számos kiadást megért legendás *kék könyvnek*. Ma is érvényes

tápanyagellátási alapelveket és alkalmazási módszereket fogalmazott meg és alapját képezte az okszerű növénytermesztési gyakorlatnak Magyarországon. Az 1983-ban írt „A növény táplálás zsebkönyve” máig használt eszköze az agronómusoknak. 1987-ben a „Bevezetés a gyakorlati agrokémiába” című könyvét nívódíjjal ismerték el. Az 1989-től több kiadást is megért kétkötetes műve a „Talaj- és agrokémiai vizsgálati módszerkönyv I. és II.” lényegében a szakma alapvető kézikönyvévé vált. 2001-ben Loch Jakabbal közösen írt „Káliumtrágyázás Magyarországon” című kötete évtizedes szakmai viták kérdéseire adott választ. Könyvei mellett igen nagyszámú tudományos cikkben, szakmai és népszerűsítő írásban adta közre kutatási eredményeit, módszertani javaslatait és nem utolsósorban szakmafilozófiai ismereteit és tanácsait.

Résztvétele a tudományos és szakmai közéletben ugyancsak meghatározó. 1984 óta tagja az Agrokémia és Talajtan folyóirat szerkesztőbizottságának. Számos hazai és nemzetközi testületnek volt tagja és tisztségviselője (Nemzetközi Műtrágyázási Központ CIEC, Agrárkémikus Társaság). Több külföldi és az összes hazai agráregyetem oktatója, kutatási partnere, témavezetője volt pályafutása során. Nem lenne teljes a kép, ha két – mondhatni személyes kötődést is jelentő – szakmai kezdeményezéséről nem tennénk említést. Az egyik a Kecskeméti Szakmai Esték, amely hosszú éveken keresztül a hazai autentikus környezettudomány egyik meghatározó rendezvénysorozata volt. A másik a 2000-es évek elején több éven keresztül kiadott Gabonakalendárium, amely szakmai, gazdasági, ismeretterjesztő és kulturális ismereteket adott közre.

A szakmai, tudományos és közéleti szerepen túl szükséges szót ejteni Buzás Istvánról a sportemberről is. Valószínűleg maradandó emlékeket hagyott vitorlázók nemzedékeiben a feleségéről elnevezett Kalóz vitorlása amint István irányításával szeli a hullámokat a Balatonon. Nem csak vitorlázik, de itt is, mint élete bármely területén az ifjabb generációt segíti, tanácsokkal látja el, sőt tevőlegesen is részt vesz eszközeik felszerelésében, használatuk oktatásában. De megemlítené a turisztikai teljesítménye is. Egész életében sokat és sokfelé utazik. De nem csak amatőr turistaként, hanem tényleges gyaloglással, hegymászással elegyes utakon is jár. Ehhez is kapcsolódik intellektuális lénye; utazásai során történelmi, kulturális és természeti felkészültsége egy hivatásos idegenvezetőt is felülmúlná.

Végezetül néhány személyes élményemet szeretném megosztani az olvasókkal. A laudatio mindig felemás érzéseket vált ki az emberből. Ha túl jól sikerül, akkor talán még hamisan is hangzik, ha meg tényszerű, akkor meg száraz lesz, mint egy hajdanvolt pártállami nekrológ. Egy biztos. A hazai agrokémia és talajtan Buzás István nélkül nem lenne az, ami. Nekem pedig személy szerint három jócselekedete marad mindmáig emlékezetes.

Kronológia. Megismerkedésünk napját nehéz lenne meghatározni, de valamikor a hetvenes évek végére tehető. Én ifjú martonvásári kutató voltam, ő pár évvel idősebb, de még mindig ifjú besorolású szakember. Egy MÉM-NAK rendezvényen nála kellett iratkozni regisztrációs ügyekben, ebédjegyért, meg ilyesmikért. A bemutatkozás valahogyan így nézett ki: egy idősebb kolléga azt mondta, hogy ha valami bajod van, majd a Buzás megoldja, aztán odakormányozott hozzá. Neki meg azt mondta, itt van ez a martoni kissrác, csinálj már vele valamit.

Következő állomásunk már a TAKI-hoz kötődik. Istvánnal, mint igazgatóhelyetttel számos közös dolgunk akadt, és utólag is visszaemlékezve, azok mindig problémamentesen zajlottak. A legtöbb közös dolgunk azonban, a kezdetek kezdetétől az utazások, a bel- és külföldi konferenciák, az azokkal kapcsolatos kirándulásokhoz köthető. Sörözés Gentben, víziló-les a Krügerben, vagy éppen Klissza várának megmászása, hogy csak néhány példát említsek.

A jócselekedetek. Hármat említettem előljáróban, de ha szorosan vesszük lehet az még több is. A legfontosabb adomány az analitika és az összefüggések tiszteletére való ráébresztés volt számomra. Ha valamit nem tudunk, akkor azt meg kell vizsgálnunk, mégpedig módszertanilag is helyesen. Ha meg van az eredmény az jó, de az még semmi. Elemeznünk kell, rá kell jöjjünk, fel kell ismernünk, hogy miért annyi az ennyi. A másik adománya számomra a lektor fontosságának a hangsúlyozása volt. Megfogadtam. Azóta is bármit írok, munkatársaimmal, családtagjaimmal, komplikáltabb szakmai esetben kompetens kollégával elolvastatom. A harmadik a környezetvédelem szakmai aspektusaira való figyelemráirányítás volt. Lényegében triviálisan fogalmazva úgy szólt, hogy akinek nincsenek alapvető kémiai ismeretei, az nem lehet környezettudatos, csak sarlatán. És való igaz, a környezetügy legnagyobb veszélyeztetői manapság a kémiailag képzetlen militáns zöld mozgalmárok.

Jókívánások. Ennyi bevétel után illene hálálkodni is. Ez persze nem az Ő műfaja. Nem is teszem. Mindössze azt kívánom, hogy még sokszor, sokat és szellemet melengetően vitatkozzunk, írjunk, lektoráljunk, szerkesszünk együtt. Sokszor és sokfelé járunk együtt a világban rácsodálkozva annak egyik-másik csodájára, pillanatára. Örömlőket leljük családjainkban, unokáinkban. És végül teljesítsük a panglossi filozófiát: ápoljuk kertjeinket!

Jolánkai Márton